

Nederlandse netbedrijven maximaal laten bijdragen aan energietransitie

Energiepodium.nl, 15-04-2020

In tijden van corona is de energietransitie plots minder spannend. Beteugeling van het virus heeft voorrang. Eendrachtig wordt gezocht naar een medicijn of vaccin. Als ik de berichten mag geloven, gaat dat in recordtijd lukken. Laten we het hopen.

De energietransitie is anders. Bij de bestrijding van het coronavirus heiligt het doel de middelen. Bij de energietransitie niet. We moeten ons houden aan de wet VET. Dat staat voor 'Voortgang Energietransitie'. Ik schreef er eerder over. We zijn nu een paar jaar verder en mijn zorgen waren terecht. Niet de voortgang van de energietransitie staat centraal, zoals de naam van de wet suggereert, maar de neo-liberale markt. En dan vooral de unieke Nederlandse visie daarop.

“Denkt u echt dat Eneco is veranderd nu het van publiek naar privaat is gegaan?”

Neem het onderscheid tussen publiek en privaat. Publiek zijn bedrijven waar de overheid het als aandeelhouder voor het zeggen heeft. Bij private zijn het op winst beluste aandeelhouders. Privaat is dan efficiënt. Publiek is traag. Als we het maar vaak zeggen, dan geloven we het nog ook. Maar denkt u echt dat Eneco is veranderd nu het van publiek naar privaat is gegaan? En vindt u het 100% publieke Vattenfall echt een ander type bedrijf dan de private spelers Essent en Van de Bron, beide sinds kort onderdeel van E.ON? En wat te denken van Oersted, met de Deense overheid als meerderheidsaandeelhouder?

In het buitenland snapt men niets van dit Hollandse geneuzel. U kent ongetwijfeld de vrachtwagens van DB Schenker. Een van de grootste vrachtbedrijven in Europa. Schenker is onderdeel van Deutsche Bahn en 100% eigendom van de Duitse overheid. Concurrereert gewoon met private transportbedrijven. Stel dat

de NS met plannen komt in Europa actief te worden met wegtransport? Ik voorzie dat de mobiele eenheid eraan te pas moet komen om de Haagse gemoederen een beetje tot bedaren te brengen.

“De ironie is dat onze grote energieconcerns nu onderdeel zijn van buitenlandse netwerkbedrijven”

De splitsingswet (voluit: Wet Onafhankelijk Netbeheer) uit 2006 is ook al zo'n typisch Nederlandse uitvinding. Daarin is geregeld dat holdings die een netbeheerder bezitten geen activiteiten mogen ontplooiën op het gebied van productie, handel en levering van elektriciteit en gas. Als gevolg daarvan moesten de aandeelhouders van Alliander, Enexis en Stedin hun energiebedrijven Nuon, Essent en Eneco verkopen. In de Tweede Kamer zei de minister 15 jaar geleden dat Nederland daarmee voorliep op de rest van Europa en dat andere landen spoedig zouden volgen. Welnu: ik heb goed nieuws. Nederland heeft die voorsprong nog steeds! Geen enkel ander land is ons nagevolgd.

De ironie is dat Eneco, Essent en Nuon nu onderdeel zijn van buitenlandse netwerkbedrijven. Zo is Mitsubishi in Duitsland partner van TenneT in offshore kabels. Vattenfall is eigenaar van netwerken in Zweden en Duitsland en E.ON in Duitsland en Zweden en nog een rijtje EU-landen. Geen haan die daar naar kraait. Niet in het buitenland. En trouwens ook niet in Nederland.

“Voortgang Energietransitie? Vertraging Energietransitie zal bedoeld worden!”

Lachen en huilen tegelijk. Een voorbeeld. Nederland heeft in 2030 volgens het Klimaatakkoord twee miljard kuub groen gas nodig. Dat valt niet mee. Alle productie is welkom. Gelukkig is het Franse Engie daar druk mee bezig. U raadt het misschien al. Engie is ook een netwerkbedrijf. Eigenaar van het Franse gastransportnet, LNG-terminals en gasopslagen. De Franse Gasunie dus. Maar terwijl de 'Franse Gasunie' in Nederland wordt gestimuleerd groen gas te produceren, wordt datzelfde de 'Nederlandse Gasunie' verboden. Best benieuwd wat de Europese rechter van deze vorm van discriminatie zou vinden.

De ACM heeft zoals vaker een moeilijke positie. Natuurlijk ziet ook zij het belang van de energietransitie. Zij moet zich echter strikt aan de wet houden. Het gevolg is dat de energietransitie een zeer ondergeschikte rol speelt bij haar besluiten en adviezen.

Zo concludeert de ACM dat het voor een Nederlands netwerkbedrijf als Stedin vrijwel onmogelijk is een belangrijke rol te spelen op de warmtemarkt. Het advies is dat gemeenten zelf een warmtebedrijf oprichten of een contract afsluiten met een bestaande warmteleverancier als Eneco of Vattenfall. Met buitenlandse netbedrijven dus. Dus de wet VET dwingt gemeenten om de enige partij die een beetje snapt hoe het stedelijke energiesysteem zit, uit te sluiten. Voortgang Energietransitie? Vertraging Energietransitie lijkt het wel!

“In alle andere EU-landen doen netbedrijven volop mee en lopen vaak zelfs voorop”

Zo ook de rol van netwerkbedrijven bij andere infra ten bate van de energietransitie. Europees gezien is er geen vuiltje aan de lucht. Overal in de EU lopen netbedrijven juist voorop. In Nederland niet. De ACM doet haar best. Zij interpreteert de wet VET zo dat Nederlandse netwerkbedrijven nog wel infrastructuur mogen beheren, maar niet exploiteren. Het verschil tussen beide is flinterdun en voer voor jarenlange juridische procedures. De Nederlandse netbedrijven hebben ondertussen het nakijken.

Stel dat we een wet ‘Voortgang coronabestrijding’ maken, waarin we regelen dat Nederlandse universiteiten worden uitgesloten van de ontwikkeling van een Corona-medicijn. Want die dat zou oneerlijke concurrentie vormen tegen de commerciële farmaceutische bedrijven; bovendien kan zoiets mogelijk ten koste gaan van het onderwijs aan studenten. Zou u zo’n wet steunen?

De opvolger van de wet VET komt eraan. De energietransitie staat nu hoger op de agenda dan in 2006 en Eneco is verkocht. Ik ga ervan uit dat de nieuwe wet aansluit op wat in de rest van de EU normaal is. Maar waarom nog jaren wachten? Kunnen we, in het kader van de post-Corona maatregelen, de

Nederlandse netwerkbedrijven niet nu al mandaat, ja opdracht geven, volop bij te gaan dragen aan de energietransitie? Reken maar dat hun ruim 17.000 technisch geschoolde en vindingrijke medewerkers in de startblokken staan!

Martien Visser

Martien Visser is lector energietransitie & netintegratie, Hanzehogeschool Groningen en Manager Corporate Strategy bij Gasunie. Hij schrijft zijn column op persoonlijke titel. Zijn mening komt niet noodzakelijkerwijs overeen met die van de Hanzehogeschool of Gasunie.

Martien is te volgen via Twitter op [@BM_Visser](#)